

สรุปการวิจัยและขอเสนอแนะ

จากการศึกษาค้นคว้าพอจะสรุปการวิจัยและขอเสนอแนะต่าง ๆ เกี่ยวกับปัญหาการบริหารการตลาดของธนาคารพาณิชย์ ภายใต้พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 ได้ดังนี้

สรุปการวิจัย

ธนาคารพาณิชย์เป็นองค์การธุรกิจประเภทหนึ่งซึ่งตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ในการแสวงหากำไร ในปัจจุบันธนาคารพาณิชย์กำลังประสบกับปัญหาการแข่งขันทั้งทางตรงคือธนาคารพาณิชย์ด้วยกันเอง และทางอ้อมคือสถาบันการเงินอื่น ซึ่งได้ทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ การนำเอาหลักการตลาดมาใช้ในการบริหารธนาคารพาณิชย์จึงเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพและมีกำไรในที่สุด แต่การธนาคารพาณิชย์เป็นธุรกิจที่กระทบถึงเสถียรภาพทางการเงินของประชาชนโดยทั่วไป รัฐจึงต้องออกกฎหมายเพื่อใช้ในการควบคุมโดยเฉพาะ กฎหมายที่ใช้ควบคุมธนาคารพาณิชย์อยู่ในปัจจุบันได้แก่พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางมาตราที่เป็นข้อจำกัดด้านการตลาด จึงทำให้เกิดปัญหาการบริหารการตลาดของธนาคารพาณิชย์ภายใต้พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 ขึ้น ปัญหานี้อาจแยกพิจารณาตามส่วนผสมทางการตลาดแต่ละส่วนได้ดังนี้

1. ปัญหาเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์

ผลิตภัณฑ์ของธนาคารพาณิชย์ก็คือบริการทางการเงิน ซึ่งกฎหมายกำหนดให้ทำได้เฉพาะการรับฝากเงิน ฝากยืมเงิน และธุรกิจอื่นอันเป็นประเพณีที่ธนาคารพาณิชย์พึงกระทำเท่านั้น และยังมีบทบัญญัติห้ามมิให้ธนาคารพาณิชย์ประกอบการค้าหรือธุรกิจอื่นใด

ที่ไม่เกี่ยวกับหรือเนื่องจากการธนาคารพาณิชย์อีกด้วย ธนาคารพาณิชย์จึงไม่สามารถให้บริการทางการเงินประเภทอื่นอันเป็นการพัฒนาธุรกิจได้ เช่น การระดมเงินทุนในรูปของการกู้ยืมเงินจากประชาชนโดยการออกตั๋วสัญญาใช้เงิน การให้สินเชื่อในรูปของการให้เช่าซื้อ เป็นต้น

อนึ่ง ธุรกิจอื่นอันเป็นประเพณีที่ธนาคารพาณิชย์พึงกระทำนั้น คำว่า "ประเพณี" หมายถึง ประเพณีของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยเท่านั้น ธนาคารพาณิชย์จะให้บริการตามประเพณีของธนาคารพาณิชย์ในต่างประเทศไม่ได้ จึงทำให้เกิดปัญหาในการพัฒนาบริการใหม่ ๆ หรือการนำเอาวิธีการใหม่ ๆ จากต่างประเทศมาใช้อยู่เสมอ เช่น บริการชาวสารการทองเที่ยว บริการทรัสต์ บริการรับฝากทรัพย์สินของกองทุนรวม เป็นต้น

2. ปัญหาเกี่ยวกับราคา

ส่วนผสมค่านราคาของธนาคารพาณิชย์ ก็คือ อัตราดอกเบี้ย ส่วนลด และค่าธรรมเนียมต่าง ๆ นั้นเอง ธนาคารพาณิชย์ไม่สามารถกำหนดอัตราดอกเบี้ยและส่วนลดตามภาวะตลาดการเงินได้ เพราะกฎหมายได้กำหนดอัตราสูงสุดสำหรับดอกเบี้ยที่ธนาคารพาณิชย์พึงจ่ายสำหรับเงินฝากแต่ละประเภท และอัตราสูงสุดสำหรับดอกเบี้ยหรือส่วนลดที่ธนาคารพาณิชย์พึงเรียกสำหรับธุรกิจแต่ละประเภทไว้ ธนาคารพาณิชย์จึงไม่สามารถนำนโยบายราคามาใช้ในการแข่งขันหาเงินฝากได้ นอกจากนี้เงินหรือทรัพย์สินอื่นใดที่ผู้ฝากหรือธนาคารพาณิชย์ได้รับ เนื่องจากการฝากเงินหรือการให้สินเชื่อ กฎหมายยังให้ถือว่าเป็นดอกเบี้ยหรือส่วนลดด้วย ซึ่งเมื่อรวมกับดอกเบี้ยหรือส่วนลดที่ธนาคารเรียกเก็บตามปกติแล้วก็จะทำให้เกินกว่าอัตราที่กฎหมายกำหนดได้

สำหรับกิจการอุตสาหกรรมและกิจการเหมืองแร่ เป็นกิจการที่รัฐบาลส่งเสริม จึงกำหนดอัตราดอกเบี้ยต่ำกว่ากิจการทั่วไป โดยการใหญ่ยืมเงินแก่กิจการอุตสาหกรรมหรือกิจการเหมืองแร่ เฉพาะส่วนที่มีทรัพย์สินเป็นประกัน หรือ การซื้อ ซื้อลด หรือรับช่วงซื้อลดตัวเงินอันเกิดจากการประกอบกิจการอุตสาหกรรมหรือกิจการเหมืองแร่ หรือการจำหน่ายผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมหรือแร่ของผู้ประกอบกิจการอุตสาหกรรม หรือผู้ประกอบกิจการ

เหมืองแร่ภายในประเทศ ธนาคารจะเรียกเก็บดอกเบี้ยหรือส่วนลดได้ไม่เกินอัตรา
ร้อยละ 12.5 ต่อปี

ปัญหาในทางปฏิบัติของธนาคารพาณิชย์ก็คือ ไม่ทราบว่าผู้กู้เป็นผู้ประกอบกิจการ
อุตสาหกรรมหรือกิจการเหมืองแร่ หรือไม่ ตามประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยได้กำหนด
ว่า กิจการอุตสาหกรรมหรือกิจการเหมืองแร่ข้างต้น หมายความว่า กิจการอุตสาหกรรม
ที่ได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงานตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน และกิจการเหมืองแร่
ที่ได้รับประทานบัตรหรือประทานบัตรชั่วคราวตามกฎหมายว่าด้วยแร่ ดังนั้น ถ้าผู้กู้เป็นผู้
ประกอบกิจการอุตสาหกรรมหรือกิจการเหมืองแร่ตามกฎหมายแล้ว ไม่ว่าผู้กู้จะนำ
หลักฐานมาแสดงหรือไม่ก็ตาม หากธนาคารพาณิชย์เรียกเก็บดอกเบี้ยหรือส่วนลดเกินอัตรา
ร้อยละ 12.5 ต่อปี ก็ถือว่าเป็นการฝ่าฝืนกฎหมาย

นอกจากนี้ ยังมีการให้บริการบางอย่างที่ธนาคารแห่งประเทศไทยถือว่าเป็น
การจ่ายดอกเบี้ยเกินอัตราที่กฎหมายกำหนดทางอ้อม คือ บริการโอนเงินอัตโนมัติ โดย
มอบอำนาจไว้ล่วงหน้า (Preauthorized Automatic Transfer หรือ PAT) ซึ่ง
หมายถึงการที่ธนาคารพาณิชย์ยินยอมให้ผู้ฝากเงินเปิดบัญชีเงินฝากกระแสรายวันควบคู่กับ
บัญชีเงินฝากออมทรัพย์ และมอบอำนาจให้ธนาคารโอนเงินจากบัญชีเงินฝากออมทรัพย์เข้า
บัญชีเงินฝากกระแสรายวันเมื่อมีเงินในบัญชีไม่พอจ่ายตามเช็คโดยอัตโนมัติ บริการเช่นนี้
ในสหรัฐอเมริกาได้มีการแก้ไขกฎหมายให้ธนาคารพาณิชย์กระทำได้ โดยมีผลบังคับใช้ตั้งแต่
วันที่ 1 พฤศจิกายน 2521 เป็นต้นไป สำหรับธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยไม่สามารถ
กระทำได้เพราะขัดต่อกฎหมาย กล่าวคือ เสมือนหนึ่งยอมให้ถอนเงินฝากออมทรัพย์ด้วยเช็ค
ได้ หรือเสมือนหนึ่งเป็นการจ่ายดอกเบี้ยเงินฝากกระแสรายวันในอัตราเท่ากับดอกเบี้ย
เงินฝากออมทรัพย์

3. ปัญหาเกี่ยวกับช่องทางกำหนาย

เนื่องจากธนาคารพาณิชย์เป็นธุรกิจที่ให้บริการ ช่องทางการจำหน่ายของ
ธนาคารพาณิชย์จึงเป็นไปในรูปของการให้บริการแก่ลูกค้าโดยตรง ไม่สามารถให้บริการ

ผ่านคนกลางได้ การเปิดที่ทำกรหรือสาขาเพิ่มขึ้นจึงเป็นทางเดียวที่จะเพิ่มของทางการบริการให้กว้างขวางยิ่งขึ้น แต่กฎหมายกำหนดว่า ธนาคารพาณิชย์นอกจากสาขาของธนาคารต่างประเทศอาจเปิดสาขาได้ โดยต้องได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรี ซึ่งหมายความว่า ธนาคารต่างประเทศไม่สามารถขยายของทางการบริการโดยการเปิดสาขาในประเทศไทยอีกได้ ส่วนธนาคารพาณิชย์ที่จดทะเบียนในประเทศไทยนั้นอาจขยายของทางการบริการโดยการเปิดสาขาได้แต่ต้องได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังก่อน ในทางปฏิบัติ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังได้มอบหมายให้ธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นผู้พิจารณาว่าสมควรจะอนุญาตหรือไม่ ในการพิจารณาคำขออนุญาตเปิดสาขานั้น ธนาคารแห่งประเทศไทยได้วางหลักเกณฑ์ไว้ว่า คำขออนุญาตเปิดสาขาที่จะได้รับการพิจารณาไม่ว่าจะเป็นสาขาในเขตกรุงเทพมหานคร อำเภอเมือง หรืออำเภอรอบนอกของจังหวัดต่าง ๆ ธนาคารพาณิชย์ผู้ขออนุญาตจะต้องมีฐานะเงินกองทุนตามที่กำหนดไว้ ซึ่งในปัจจุบันจะต้องมีอัตราเงินกองทุนสุทธิต่อสินทรัพย์เสี่ยงสุทธิไม่ต่ำกว่าร้อยละ 9 และมีอัตราเงินกองทุนต่อสินทรัพย์ประจำไม่ต่ำกว่าร้อยละ 100 การกำหนดหลักเกณฑ์เช่นนี้ ธนาคารพาณิชย์ที่มีเงินกองทุนสูงย่อมได้เปรียบในการขยายสาขา อันเป็นการขยายกิจการซึ่งจะทำให้ธนาคารพาณิชย์นั้นเจริญก้าวหน้ารวดเร็วกว่าธนาคารพาณิชย์ที่มีเงินกองทุนต่ำ อาจทำให้ระบบธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยผูกขาดอยู่กับธนาคารพาณิชย์ใหญ่ ๆ เพียงไม่กี่ธนาคารได้

อนึ่ง การคำนวณอัตราส่วนเงินกองทุนสุทธิต่อสินทรัพย์เสี่ยงสุทธินั้น หมายถึง อัตราส่วนระหว่างเงินกองทุนหักด้วยสินทรัพย์จัดชั้นสูญหึ่งจำนวน และกึ่งหนึ่งของสินทรัพย์จัดชั้นสงสัยกับสินทรัพย์ตามมาตรา 10 แห่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 หักด้วยสินทรัพย์จัดชั้นสูญหึ่งจำนวนและกึ่งหนึ่งของสินทรัพย์จัดชั้นสงสัย สินทรัพย์จัดชั้นสูญ และสินทรัพย์จัดชั้นสงสัยนั้น เป็นการจัดชั้นตามความเห็นของผู้ตรวจการธนาคารพาณิชย์ สินทรัพย์จัดชั้นสูญอาจจะไม่สูญจริงก็ได้ ส่วนสินทรัพย์จัดชั้นสงสัยอาจจะไม่สูญถึงกึ่งหนึ่งก็ได้ เช่น เงินใหญ่ที่มีหลักทรัพย์เป็นประกันมูลค่าเกินกึ่งหนึ่ง เป็นต้น ธนาคารพาณิชย์ที่มีสินทรัพย์จัดชั้นสงสัยที่จะได้รับชำระคืนเกินกึ่งหนึ่งมากย่อมเสียเปรียบในการพิจารณา นอกจากนี้ ธนาคารแห่งประเทศไทยก็มีใครตรวจสอบธนาคารพาณิชย์แต่ละธนาคารเป็นรายปี และการตรวจสอบแต่ละครั้งก็มีใครตรวจสอบสำนักงานใหญ่และสาขาพร้อมกันครบทุกสำนักงาน

ตัวเลขสิทธิ์พัยจักษ์ที่ไ้จึงเป็นตัวเลขจากการตรวจสอบครั้งหลังสุด ซึ่งย่อมไม่เป็นปัจจุบัน

นอกจากนี้แล้ว ธนาคารพาณิชย์ยังมีปัญหาเกี่ยวกับเวลาเปิดให้บริการ โดยกฎหมายกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์เปิดให้บริการตั้งแต่เวลา 8.30 - 15.30 นาฬิกา ในวันทำงานปกติ และจะหยุดประกอบธุรกิจใดหรือในชั่วโมงใดชั่วโมงหนึ่งไม่ได้ และกำหนดให้หยุดทำงานในวันหยุดธนาคารซึ่งได้แก่วันเสาร์-อาทิตย์ และวันหยุดตามประเพณี ซึ่งธนาคารแห่งประเทศไทยจะประกาศให้ทราบเป็นปี ๆ ไป ธนาคารพาณิชย์จึงไม่สามารถขยายเวลาบริการหรือเปิดทำงานในวันหยุด เช่น เปิดทำงานในวันเสาร์ เพื่อให้บริการแก่ลูกค้าที่ต่องทำงานหรือเรียนหนังสือในวันปกติ ดังเช่นธนาคารออมสินได้

4. ปัญหาเกี่ยวกับการส่งเสริม

กิจกรรมการส่งเสริมอาจแยกออกได้เป็น 3 ประเภทใหญ่ ๆ คือ การโฆษณา การขายโดยพนักงานขาย และการส่งเสริมการขาย

การโฆษณา เป็นกิจกรรมการส่งเสริมที่พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 มิได้มีบทบัญญัติบังคับไว้ แต่มีปัญหาที่ธนาคารพาณิชย์พึงระวังในการทำการโฆษณาคือ ธนาคารพาณิชย์จะทำการโฆษณาหรือจูงใจควรวาจาว่า เงินฝากที่มีกำหนดระยะเวลา นั้น ผู้ฝากจะถอนเมื่อใดก็ได้ไม่ได้ ถึงแม้ว่า ในทางปฏิบัติธนาคารพาณิชย์จะยินยอมให้ถอนเงินฝากดังกล่าวก่อนครบกำหนดก็ได้ก็ตาม ทั้งนี้ เป็นข้อตกลงระหว่างสมาคมธนาคารไทยกับธนาคารแห่งประเทศไทย เพื่อมิให้เงินฝากที่มีกำหนดระยะเวลาขาดลักษณะสำคัญไป

การขายโดยพนักงานขายสำหรับธนาคารพาณิชย์ก็คือ การส่งพนักงานออกไปให้บริการนอกสถานที่ทำการ ซึ่งพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 มิได้มีบทบัญญัติห้ามไว้ แต่ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ออกข้อแนะนำเป็น Ruling ห้ามมิให้ธนาคารพาณิชย์ปฏิบัติดังกล่าว ในปัจจุบัน ธนาคารพาณิชย์ได้ปฏิบัติฝ่าฝืนกันมาก ทั้งนี้ เนื่องจากสภาพการแข่งขันซึ่งทวีความรุนแรงยิ่งขึ้นทุกวันนี้เอง สมาคมธนาคารไทยจึงได้มีหนังสือถึง

ธนาคารแห่งประเทศไทย ขอให้พิจารณาอนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์ให้บริการนอกสถานที่ บางอย่างได้ และหากจำเป็นต้องกระทำการนอกเวลาทำการก็ขอให้ธนาคารแห่งประเทศไทยอนุโลมให้กระทำได้ควย เพื่อให้ธนาคารพาณิชย์มีบทบาทในการช่วยเหลือสังคมมากขึ้น ขณะนี้อยู่ระหว่างการพิจารณาของธนาคารแห่งประเทศไทย

การส่งเสริมการขาย ก็คือ การส่งเสริมธุรกิจวิธีอื่น ๆ ซึ่งมีใช้การโฆษณาและ การให้บริการนอกสถานที่ พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 มิได้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการส่งเสริมธุรกิจของธนาคารพาณิชย์โดยตรง ปัญหาในการส่งเสริมธุรกิจของธนาคารพาณิชย์จึงมักจะเกิดขึ้นเนื่องจาก การส่งเสริมนั้นไปขัดกับบทบัญญัติในเรื่องอื่น ๆ เช่น การให้บริการทัศนจรสนเทศ (Tourist Information Service) ซึ่งไม่ใช่ธุรกิจที่เกี่ยวกับหรือเนื่องจากการธนาคารพาณิชย์ จึงเป็นการต้องห้ามตามมาตรา 12(4) การให้ของขวัญหรือของที่ระลึกต่าง ๆ แก่ผู้ฝากเงิน หากเป็นของมีค่าก็ถือได้ว่าเป็นทรัพย์สินอื่นใดที่ธนาคารพาณิชย์ให้ผู้ฝากเงินได้รับนอกจากดอกเบี้ย ซึ่งตามมาตรา 14(1) ให้ถือเป็นดอกเบี้ยควย เมื่อรวมกับดอกเบี้ยที่ธนาคารจ่ายในอัตราตามปกติก็จะทำให้เกินกว่าอัตราที่กฎหมายกำหนดได้ นอกจากนี้ธนาคารพาณิชย์ยังไม่สามารถทำการส่งเสริมธุรกิจโดยการให้บริการนอกเวลาทำการ หรือให้บริการในวันหยุดได้เพราะจะขัดต่อ มาตรา 17

ข้อเสนอแนะ

เพื่อให้วิทยานิพนธ์เรื่องนี้ได้มีประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ในการศึกษาวิจัยที่ตั้งไว้ จึงขอให้ข้อเสนอแนะต่าง ๆ ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับธนาคารพาณิชย์

จากปัญหาการบริหารการตลาดของธนาคารพาณิชย์ภายใต้พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 ที่ได้สรุปไปแล้วนั้น ธนาคารพาณิชย์ต่าง ๆ อาจมีทางเลือกที่จะแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้หลายทาง เช่น

- ก) หาทางปฏิบัติเลี่ยงกฎหมาย
- ข) แก้ไขกฎหมายที่เป็นปัญหา
- ค) ปฏิบัติตามข้อกำหนดของกฎหมาย แต่พยายามใช้กลยุทธ์ทางการตลาดที่กฎหมายมิได้บัญญัติห้ามไว้

การปฏิบัติเลี่ยงกฎหมายนั้นย่อมขัดต่อนโยบายการบริหารของธนาคารพาณิชย์ ที่ซึ่ง ส่วนการแก้ไขกฎหมายที่เป็นปัญหานั้น ธนาคารพาณิชย์ก็ไม่มีอำนาจหน้าที่ที่จะกระทำ ได้ เพราะกฎหมายเป็นภาวะแวดล้อมภายนอกที่ธนาคารพาณิชย์ไม่สามารถควบคุมได้ ตามหลักการตลาด ผู้บริหารการตลาดของธนาคารพาณิชย์ควรจะแก้ไขปัญหานี้โดยการปรับปรุง ปัจจัยภายในที่สามารถควบคุมได้ให้สอดคล้องกับภาวะแวดล้อมที่ไม่สามารถควบคุมได้ นั่นคือ การปฏิบัติตามกฎหมายแต่พยายามใช้กลยุทธ์ทางการตลาดที่กฎหมายมิได้ห้ามไว้จึง เป็นทางเลือกที่ธนาคารพาณิชย์พึงกระทำ ธนาคารพาณิชย์อาจนำเอากลยุทธ์ทางการตลาด ที่ไม่ขัดต่อกฎหมายมาใช้ได้ ดังนี้

1. ธนาคารพาณิชย์ไม่สามารถให้บริการประเภทอื่นได้เพราะขัดต่อกฎหมาย แต่ธนาคารพาณิชย์สามารถทำให้บริการมีความแตกต่างกันได้ เช่น ในการรับฝากเงิน ธนาคารพาณิชย์อาจคิดค้นบัญชีเงินฝากแบบใหม่ ๆ มาให้บริการแก่ลูกค้าได้ นอกจากนั้นยังสามารถเสนอบริการใหม่ ๆ แก่ลูกค้าได้อีกด้วย แต่ต้องเป็นบริการที่เกี่ยวข้องหรือเนื่องจากการธนาคารพาณิชย์

2. ในการให้กู้ยืมและให้เครดิต กฎหมายกำหนดเฉพาะอัตราสูงสุดสำหรับ ดอกเบี้ยหรือส่วนลดที่ธนาคารพาณิชย์พึงเรียก ธนาคารพาณิชย์จึงสามารถลดอัตราดอกเบี้ย หรือส่วนลดให้แก่ลูกค้าได้ โดยเฉพาะลูกค้ารายใหญ่ หรือลูกค้าที่มีโครงการหรือการค้า เงินงานค้ำซึ่งจะหาแหล่งเงินทุนได้ไม่ยากนัก หากธนาคารเรียกเก็บดอกเบี้ยหรือส่วนลด ตามอัตราสูงสุดที่กฎหมายกำหนดอาจจะทำให้เสียลูกค้าไปได้

3. ธนาคารแห่งประเทศไทยมิได้กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมที่ธนาคารพาณิชย์ พึงเรียกตามที่กฎหมายได้ให้อำนาจไว้ ดังนั้น ธนาคารพาณิชย์จึงสามารถกำหนดอัตราค่า

กรรมนิยมได้โดยอิสระ ธนาคารพาณิชย์จึงควรพิจารณาตั้งอัตราค่าธรรมเนียมใหม่ให้ เป็นธรรมต่อลูกค้า โดยศึกษาถึงต้นทุนบริการเพื่อนำมาเป็นหลักในการพิจารณาควม ต้นทุนบริการนั้นอาจหามาได้โดยวิธีการต้นทุนมาตรฐานตามหลักการบัญชี

4. การขยายสาขาเป็นหนทางที่จะทำให้ธุรกิจของธนาคารพาณิชย์กว้างขวาง ยิ่งขึ้น แต่การพิจารณาอนุญาตให้เปิดสาขานั้น ธนาคารแห่งประเทศไทยจะพิจารณาถึงฐานะ เงินกองทุนของธนาคารพาณิชย์เป็นสำคัญ ดังนั้น ธนาคารพาณิชย์จึงควรพยายามเสริม สร้างเงินกองทุน เช่น ควรกันเงินสำรองจากกำไรสุทธิไว้ให้มาก โดยจ่ายเงินปันผลให้ ผู้ถือหุ้นแต่พอสมควร หรือนำหุ้นของธนาคารเข้าเป็นหลักทรัพย์สินจดทะเบียนหรือหลักทรัพย์รับ อนุญาตในตถาคตหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย แล้วพยายามเพิ่มทุนโดยการออกหุ้นใหม่จำหน่าย แก่ประชาชน เป็นต้น นอกจากนี้ ธนาคารพาณิชย์ควรเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารการ ให้อยู่ดีและให้เครดิตเพื่อให้ธนาคารมีสินทรัพย์จัดชั้นน้อย มีความสูญเสียน้อย อันจะทำให้ เงินกองทุนสุทธิมีมากขึ้นนั่นเอง

หลักเกณฑ์ในการพิจารณาอนุญาตให้เปิดสาขา เมื่อธนาคารพาณิชย์ที่ขออนุญาตมี ฐานะเงินกองทุนตามที่กำหนดแล้ว ธนาคารแห่งประเทศไทยจะคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้ คือ

- ก) การปฏิบัติตามฝ่าฝืนพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505
- ข) ความสามารถในการควบคุมปริมาณเช็คคืนเพราะไม่มีเงิน
- ค) การให้ความร่วมมือดำเนินงานตามนโยบายของทางการ
- ง) บพพาทในการพัฒนาท้องถิ่น

ธนาคารพาณิชย์จึงควรปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 โดยเคร่งครัด และควรพิจารณาปิดบัญชีหรือควบคุมการจ่ายสมุดเช็คให้แก่บัญชีที่มีเช็คคืน เพราะไม่มีเงินบ่อยครั้งให้บ่อยลง นอกจากนี้ ยังควรตอบสนองนโยบายของรัฐบาล เช่น การให้สินเชื่อเพื่อการเกษตร และการให้กู้ยืมแก่ท้องถิ่นที่สาขาของธนาคารพาณิชย์ตั้งอยู่ เป็นต้น

5. ธนาคารพาณิชย์สามารถทำการโฆษณาได้โดยเสรี แต่การโฆษณาบางอย่าง

อาจไม่เข้าถึงลูกค้าหรือผู้ที่คาดว่าจะ เป็นลูกค้า ของธนาคารพาณิชย์ ธนาคารพาณิชย์จึงควร จะทำการวิจัยการโฆษณาหรือวิจัยตลาด เพื่อที่จะได้นำข้อมูลที่ได้รับการวิจัยมาใช้ในการ ปรับปรุงการโฆษณาและการตลาดของธนาคารให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

6. ธนาคารพาณิชย์ไม่ควรให้บริการนอกสถานที่ทำการจนกว่าสมาคมธนาคารไทย จะได้ตกลงกับธนาคารแห่งประเทศไทยให้เรียบร้อย แต่การส่งพนักงานออกไปติดต่อเยี่ยม เยียนลูกค้าย่อมเป็นกลยุทธ์ทางการตลาดอย่างหนึ่งที่ธนาคารพาณิชย์พึงกระทำ นอกจากนี้ การปฏิบัติงานนอกสถานที่บางอย่างก็จำเป็นที่จะกระทำ เช่น การออกไปติดตามทวงถาม ลูกหนี้ที่ฐานะการเงินไม่ดี หรือขาดการติดต่อ ซึ่งธนาคารจะต้องเร่งรัดให้ชำระหนี้ เป็นต้น

7. ธนาคารพาณิชย์ควรพยายามหาทางส่งเสริมธุรกิจโดยใช้วิธีอื่น ๆ นอกจาก การโฆษณาและการติดต่อนอกสถานที่ด้วย แต่ทั้งนี้จะต้องไม่เป็นการประกอบการค้าหรือธุรกิจ อื่นใดที่ไม่เกี่ยวกับหรือเนื่องจากการธนาคารพาณิชย์ ไม่เป็นการจ่ายเงินหรือทรัพย์สินอื่นใด ให้แก่ผู้ฝากเงินเนื่องจากการรับฝากเงิน และไม่เป็นการติดต่อกับประชาชนก่อนเวลา 8.30 นาฬิกา หรือหลังเวลา 15.30 นาฬิกา หรือในวันหยุดธนาคาร เช่น ธนาคารพาณิชย์อาจจะ จัดให้มีสัปดาห์การออมทรัพย์ขึ้น และแจกของที่ระลึกให้แก่ผู้ที่มาเปิดบัญชีกับธนาคารในสัปดาห์ นั้น เป็นต้น

8. เนื่องจากการบริหารการตลาดของธนาคารพาณิชย์มีข้อจำกัดทางกฎหมายมาก ธนาคารพาณิชย์จึงควร เน้นในค่านคุณภาพของบริการเป็นสำคัญ เช่น การให้บริการที่ถูกต้อง รวดเร็ว และเป็นกันเองกับลูกค้า เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับธนาคารแห่งประเทศไทยและรัฐบาล

1) เพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในทางปฏิบัติทั้งของธนาคารพาณิชย์และของธนาคาร แห่งประเทศไทยเอง ธนาคารแห่งประเทศไทยควรจะได้พิจารณาแก้ไขพระราชบัญญัติ การธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 ดังนี้

ก. แก้ไขคำจำกัดความของคำว่า "การธนาคารพาณิชย์" ในมาตรา 4 เป็น "การธนาคารพาณิชย์" หมายความว่า การประกอบธุรกิจประเภทรับฝาก เงินที่ต้องจ่ายคืนเมื่อทวงถามหรือเมื่อสิ้นระยะเวลาอันกำหนดไว้ และใช้ประโยชน์เงินนั้น ในทางหนึ่งหรือหลายทาง เช่น (ก) ให้สินเชื่อ (ข) ซื้อขายหรือเก็บเงินตามตั๋วเงิน (ค) ซื้อหรือขายเงินปรีวรรตต่างประเทศ

และแก้ไขข้อห้ามในการประกอบธุรกิจตามมาตรา 12(4) เป็น

"ประกอบการค้าหรือธุรกิจอื่นใดที่มีใช้การธนาคารพาณิชย์ นอกจากธุรกิจที่เกี่ยวข้องหรือเนื่องจากการธนาคารพาณิชย์ และธุรกิจอันเป็นประเพณีที่ธนาคารพาณิชย์พึงกระทำ"

การแก้ไขดังกล่าวก็เพื่อให้กฎหมายรัดกุมยิ่งขึ้นและสะดวกในการตีความ

ข. แก้ไขคำว่า "การให้กู้ยืมและให้เครดิตโดยการซื้อ ซื้อลด หรือรับช่วง ซื้อลดตัวเงิน" ในมาตรา 13 เป็น "การให้สินเชื่อ" เพราะคำว่า การให้สินเชื่อมีความหมายกว้างกว่า ซึ่งจะครอบคลุมไปถึงการรับรองตัวเงิน การออกหนังสือค้ำประกัน รวมทั้ง ทรัสต์รีซีทควย

ค. แก้ไขมาตรา 14 โดยให้ถือว่า "บรรดาเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดที่อาจกำหนดเป็นเงินได้ ที่ผู้ฝากเงินหรือบุคคลอื่นได้รับจากธนาคารพาณิชย์หรือ พนักงานหรือลูกจ้างของธนาคารพาณิชย์นั้นเนื่องจากการฝากเงิน หรือที่ธนาคารพาณิชย์ หรือพนักงานหรือลูกจ้างของธนาคารพาณิชย์นั้นได้รับเนื่องจากการประกอบธุรกิจนั้นของธนาคารพาณิชย์ เป็นคอกเบี้ยหรือส่วนลดหรือค่าบริการตามแต่กรณี เว้นแต่ค่าบริการที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการให้สินเชื่อตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนด" ทั้งนี้เพื่อป้องกันการเลี่ยงกฎหมายของธนาคารพาณิชย์โดยจ่ายคอกเบี้ยส่วนเกินให้แก่พนักงานหรือผู้ชักนำลูกค้ามาฝากเงิน หรือเรียกเก็บคอกเบี้ยส่วนเกินโดยพนักงานธนาคารพาณิชย์หรือผู้ชักนำเป็นผู้รับ

2) ควรจะได้มีการแก้ไขกฎหมายว่าด้วยบริษัทเงินทุน เพื่อแยกธุรกิจเงินทุนให้แตกต่างจากธนาคารพาณิชย์อย่างเด่นชัด ดังเช่นธนาคารเพื่อการลงทุนในต่างประเทศ เป็นต้น

3) ควรพิจารณาแก้ไขประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในลักษณะการเช่าซื้อ โดยให้ถือว่าถ้าไรจากการให้เช่าซื้อนั้นเป็นคอกเบี้ย และให้รัฐมีอำนาจควบคุมอัตราค่าไร

จากการให้เช่าซื้อหรืออัตราคอกเบี้ยนี้ได้ ซึ่งจะทำให้รัฐมีเครื่องมือในการดำเนินนโยบาย เพื่อประโยชน์แก่เศรษฐกิจของประเทศได้อีกทางหนึ่ง และอัตราคอกเบี้ยนี้ควรจะคำนวณ จากยอดเงินต้นที่ลดลงเมื่อผ่อนชำระ (Effective Rate) แทนที่จะคำนวณจากยอดเงินต้น คงที่ (Flat Rate) ซึ่งจะทำให้จำนวนคอกเบี้ยสูงกว่ากันถึงประมาณ 2 เท่า

4) รัฐน่าจะมีนโยบายที่จะอนุญาตให้เปิดธนาคารพาณิชย์ท้องถิ่น (Local Bank) ได้ เพราะธนาคารท้องถิ่นมีสำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ในท้องถิ่น เงินทุนที่ระดมได้จึง กระจายออกไปโดยการให้กู้ยืมแก่ท้องถิ่น แทนที่จะโอนเข้ากรุงเทพมหานครดังในปัจจุบัน ซึ่งจะเป็นการพัฒนาท้องถิ่นตามนโยบายของรัฐบาล

5) ธนาคารแห่งประเทศไทยควรจะศึกษาหามาตรการที่เป็นธรรมในการ พิจารณาความเพียงพอของเงินกองทุนของธนาคารพาณิชย์ (Bank Capital Adequacy) เช่น ในการจัดชั้นสินทรัพย์ สินทรัพย์จัดชั้นสงสัยที่มีหลักประกันควรจัดชั้นเฉพาะส่วนที่เกิน มูลค่าของหลักประกันเท่านั้น

6) ขออนุญาตหรือขอตกลงต่าง ๆ ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยห้ามธนาคาร พณิชย์กระทำควรจะได้มีบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ โดยมีบทกำหนดโทษ ผู้ฝ่าฝืนด้วย เพราะถ้าเป็นเพียงขออนุญาตหรือขอตกลงแล้ว หากธนาคารพาณิชย์ฝ่าฝืนจะ ถือว่าเป็นการฝ่าฝืนกฎหมายไม่ได้ จึงมีการฝ่าฝืนกันอยู่เป็นประจำ เช่น การรับฝากเงิน นอกสถานที่ เป็นต้น

3. ขออนุญาตสำหรับประชาชนทั่วไป

ประชาชนทั่วไปย่อมเป็นผู้ที่ธนาคารพาณิชย์คาดหวังอยากจะได้เป็นลูกค้า ใน การรณรงค์แย่งลูกค้าระหว่างธนาคารพาณิชย์นั้น ธนาคารพาณิชย์อาจจะใช้วิธีการที่ไม่ชอบ คุ้มกฎหมายได้ ประชาชนในฐานะพลเมืองก็ควรจะได้ช่วยเหลือผู้ตรวจการธนาคาร พณิชย์ โดยการให้หลักฐานหรือเป็นพยานหากพบการปฏิบัติฝ่าฝืนกฎหมายของธนาคารพาณิชย์ ก็จะเป็นประโยชน์ในการปฏิบัติตามกฎหมายเป็นอย่างยิ่ง

อนึ่ง ลูกค้าผู้ฝากเงินกับธนาคารพาณิชย์ก็ไม่ควรเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวจนทำให้ธนาคารพาณิชย์ต้องปฏิบัติฝ่าฝืนกฎหมาย เช่น รับดอกเบี้ยเงินฝากจากธนาคารพาณิชย์เกินกว่าอัตราที่กฎหมายกำหนด เพราะเมื่อธนาคารพาณิชย์จ่ายดอกเบี้ยเกินกว่าอัตราที่กฎหมายกำหนดแล้วก็จำเป็นที่จะต้องหารายได้มาชดเชย คือ จะต้องเรียกเก็บดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมมา เกินกว่าอัตราที่กฎหมายกำหนด ทำให้ผู้กู้ยืมได้รับความเดือดร้อน และหากผู้กู้ยืมเป็นผู้ประกอบธุรกิจการค้าก็ย่อมจะต้องขึ้นราคาสินค้าเป็นการชดเชย จะเห็นว่าการกระทำดังกล่าวมีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจโดยรวม ดังนั้น ผู้ฝากเงินจึงไม่ควรเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัว ทั้งนี้ เพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจอันจะมีผลช่วยให้เกิดความมั่นคงในชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ อันเป็นที่รักยิ่งของเราทุกคน.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย